

Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ) Oslofilialen Norsk Avdeling av -
Filipstad brygge 1
0252 OSLO

VÅR REFERANSE

22/834

DERES REFERANSE

AR511238224

UNNTATT OFFENTLIGHET

§ 13, jf. finanstill § 7 og fvl. §
13, og offl. § 12

DATO

14.09.2023

Tilsynsrapport

Finanstilsynet gjennomførte stedlig tilsyn i Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ) Oslofilialen (heretter "filialen") den 28. – 31. mars 2022, som ledd i den risikobaserte tilsynsvirksomheten. Formålet var å gjennomgå filialens styring og kontroll av risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering, herunder etterlevelsen av hvitvaskingsloven med tilhørende forskrifter.

Til grunn for denne tilsynsrapporten ligger Finanstilsynets foreløpige rapport av 7. juli 2022, samt filialledelsens kommentarer til rapporten i brev av 16. oktober 2022.

Finanstilsynet har følgende merknader etter det stedlige tilsynet:

1. Organisering, styring og rapportering

1.1. Rettslig grunnlag

Filialer av utenlandske foretak er rapporteringspliktige etter norsk hvitvaskingslov, jf. hvitvaskingsloven § 3 første ledd. Dette betyr at filialen er underlagt forpliktelsene i regelverket, uavhengig av prosesser som styres fra hovedkontoret etter andre lands regelverk. Filialen må derfor påse at eventuelle særnorske reguleringer og krav etterleves.

I hvitvaskingsloven § 8 femte ledd stilles det krav om at foretaket utpeker en person i ledelsen som skal ha et særskilt ansvar for å følge opp rutinene (hvitvaskingsansvarlig). For filialer av utenlandske foretak etablert i et annet EØS-land er det imidlertid ikke påkrevd med egen hvitvaskingsansvarlig i den norsketablerte delen av virksomheten. Finanstilsynet forventer likevel at det utpekes en eller flere personer med delegerte oppgaver, for å ivareta etterlevelsen av det norske regelverket, jf. rundskriv 4/2022 pkt. 3.2.2. Rollefordelingen og rapporteringslinjene mellom disse personene og foretakets hvitvaskingsansvarlige må være formaliserte og tydelig.

1.2. Filialens etterlevelse og Finanstilsynets vurderinger

Generelt om filialens organisering

I foreløpig rapport viste Finanstilsynet til at SEBs konsernmodell organiserte filialene etter forretningsområdet med høyest inntjening, og at den norske filialen derfor ble ansett som en LC&FI¹-filial. Dette innebar at filialen som helhet var underlagt, og rapporterte til hovedkontorets LC&FI-avdeling om etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket. Operativ hvitvaskingsansvarlig i filialen

¹ Large Corporates & Financial Institutions (LC&FI)

rapporterte både til filialleder, som utpekt hvitvaskingsansvarlig i Norge, samt operativ hvitvaskingsansvarlig ved hovedkontoret for LC&FI. Filialens andre- og tredjelinje rapporterte til filialleder, samt til sine respektive avdelinger ved hovedkontoret.

Ettersom filialens primære rapporteringslinje gikk gjennom LC&FI, fant Finanstilsynet å stille spørsmål ved om en slik organisering førte til ulik oppfølging og etterlevelse i de ulike forretningsområdene. Finanstilsynet viste til at organiseringen krever langt mer selvstendig utvikling og oppfølging av forretningsområdet PWM&FO² fra filialens side, for å påse etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket. Finanstilsynet påpekte også risikoen for at felles systemer på konsernnivå ikke ivaretar aktuelle risikoer tilknyttet PWM&FO, og at det er vanskelig for filialen å utvikle slike systemer selv.

I tilsvaret redegjør filialledelsen blant annet for bakgrunnen for valgt organisering, samt forskjellene i filialens tilnærming og oppfølging av PWM&FO. Samtidig fremheves det at organiseringen ikke innebærer en oppfølging som resulterer i ulik etterlevelse av hvitvaskingsregelverket for de to forretningsområdene. Finanstilsynet tar filialens redegjørelse til etterretning, men forventer at filialen påser at det gjennomføres tilstrekkelige kontrolltiltak for å påse at organiseringen ikke fører til ulikheter i etterlevelsen. Finanstilsynet merker seg at også PWM&FO nylig er blitt etablert som en egen divisjon, med intensjonen om å i større grad bygge en organisasjon med felles infrastruktur som skal ligge til grunn for PWM&FOs virksomhet på tvers av landegrenser.

Filialleder/hvitvaskingsansvarlig

I foreløpig rapport bemerket Finanstilsynet videre at det ikke foreligger noen formell delegering fra konsernets hvitvaskingsansvarlig til filialleder, som i henhold til oversendt instruks var utpekt hvitvaskingsansvarlig i filialen. Finanstilsynet merket seg også at det ikke var etablert noen formell rapporteringslinje mellom hvitvaskingsansvarlig filial og hvitvaskingsansvarlig konsern. Finanstilsynet vurderte at filialleder, som hvitvaskingsansvarlig i filialen, bør ha en klar instruks for hvilke ansvarsområder som tilligger rollen, samt formell rapporterings- og eskaleringsmulighet direkte til konsernets hvitvaskingsansvarlig ved behov.

Finanstilsynet noterer filialledelsens kommentarer om pågående organisatoriske endringer på tidspunktet for det stedlige tilsynet, og tar til etterretning informasjonen som gis om gjennomføring, samt oppdatering av stillings- og arbeidsinstrukser i fjerde kvartal 2022.

Operativ hvitvaskingsansvarlig

Hvitvaskingsansvarlig i filialen har videre delegert alle oppgaver til en operativ hvitvaskingsansvarlig. Under tilsynet fremkom det at operativ hvitvaskingsansvarlig utførte en rekke praktiske oppgaver i filialen selv, som det i utgangspunktet kun var ment at rollen skulle ha ansvar for å overvåke at ble gjennomført. I henhold til konserninstruksen var det anledning til å opprette en "AML working group", men dette var ikke etablert på tilsynstidspunktet. Det var imidlertid ansatt én ytterligere person, dedikert til arbeidet med scenarioutvikling og analyse. Basert på dette fant Finanstilsynet å stille spørsmål ved om operativ hvitvaskingsansvarlig hadde tilstrekkelig med ressurser til å få gjennomført alle tillagte oppgaver. Vedkommende hadde god oversikt over etterlevelsessituasjonen i filialen, og utførte oppgavene det ble tid til på en god måte, men Finanstilsynet merket seg at tiden ikke syntes å strekke til på enkelte områder. Blant annet vises det eksempelvis til rapportens omtale av internkontrollen i førstelinje.

---

² Private Wealth Management & Family Office (PWM&FO)

Finanstilsynet noterer seg filialledelsens svar, herunder at pågående organisatoriske endringer også vil innebære en gjennomgang av lokal fordeling og delegering av ansvar, samt oppgaver og ressurser, som igjen vil resultere i flere ressurser tilgjengelig for å ivareta det ansvar og de oppgaver som tilligger rollen i dag. Finanstilsynet tar informasjonen om endringene til etterretning, men forventer at filialledelsen påser en organisering som sikrer tilstrekkelig med ressurser til å kunne etterleve regelverket.

Client Account Management Regulatory Office (CAMRO)

CAMRO er filialens fagenhet på hvitvaskingsområdet, og utgjorde på tilsynstidspunktet 11 personer som skulle bistå alle kundeansvarlige, både i LC&FI og PWM&FO, med gjennomføring og dokumentering av kundetiltak i forbindelse med etablering av kundeforhold. For LC&FI kontrollerte CAMRO i tillegg den løpende oppfølgingen som ble gjennomført av enheten i Riga, mens for PWM&FO utførte CAMRO nødvendige kundetiltak i forbindelse med både periodisk og hendelsesbasert løpende oppfølging. Finanstilsynet ble ikke fremlagt mandat for CAMRO, men basert på arbeidsinstruksen til leder for enheten, syntes det tildelte ansvaret å være omfattende. Leder for enheten syntes også å være tildelt flere oppgaver enn hva som falt innenfor instruksen.

Basert på det ovennevnte fant Finanstilsynet å stille spørsmål ved om CAMRO hadde tilstrekkelig med ressurser til å gjennomføre alle de formaliserte og mindre formaliserte oppgavene enheten var tildelt. Finanstilsynet vurderte også at det var behov for en tydeliggjøring av CAMROs oppgaver, herunder ansvarsforholdet mellom de kundeansvarlige og CAMRO som fagenhet. Basert på tilsynet oppfattet Finanstilsynet at CAMROs rolle hadde endret seg betydelig over tid, da enheten under tilsynet ble omtalt som både utøvende av kundetiltak, "vaktbikkje" overfor kunderådgiverne og CAC, rådgivende for alle relevante enheter, samt ansvarlige for gjennomføring av både internkontroll og opplæring.

Finanstilsynet tar filialledelsens redegjørelser om enhetens organisering og ansvarsdeling til etterretning. Finanstilsynet noterer at ressursituasjonen følges opp løpende, med en forventning om at det vil bli nødvendig å rekruttere frem i tid, gitt planlagt utvikling i CAMROs tillagte oppgaver. Finanstilsynet merker seg også redegjørelsen om planlagt gjennomgang av instruksjoner, samt vurdering av behov for å tydeliggjøre enhetens ansvar og oppgaver. Finanstilsynet forutsetter at dette arbeidet snarlig utføres.

Forholdet til hovedkontoret

Finanstilsynet bemerket videre i foreløpig rapport at filialen er underlagt en rekke av hovedkontorets prosesser og systemer for kundetiltak, transaksjonsovervåking og sanksjonsscreening og viste samtidig til informasjon som fremkom under tilsynet om at filialen hadde sett seg nødt til å iverksette flere egne prosjekter i perioden 2018-2022, for å bedre etterlevelsen, blant annet i påvente av hovedkontorets systemutvikling.

Finanstilsynet noterer seg filialledelsens redegjørelse for nødvendige iverksatte tiltak, på grunn av mangler i leveranser fra hovedkontoret. Finanstilsynet tar til etterretning at målsetningen fortsatt er å utvikle bredere og mer helhetlige fellesløsninger i konsernet, men forutsetter likevel at filialen opprettholder initiativet til å iverksette nødvendige komplementerende tiltak for å påse etterlevelse av det norske regelverket.

2. Internkontroll i førstelinje

2.1. Rettslig grunnlag

Hvitvaskingsloven § 35 stiller krav til internkontroll i virksomheten. Filialen skal gjennom internkontroll i alle tre forsvarslinjer bidra til å sikre at hvitvaskingsloven overholdes. Finanstilsynet forventer at filialen har uavhengige kontrollfunksjoner med ansvar for internrevisjon, risikostyring og etterlevelse, klar ansvarsfordeling, samt klare og hensiktsmessige styrings- og kontrollordninger. Filialen forventes også å ha hensiktsmessige rutiner for å identifisere, styre, overvåke og rapportere risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering foretaket er eksponert for.

2.2. Filialens etterlevelse og Finanstilsynets vurderinger

I forkant av tilsynet mottok Finanstilsynet tre rutiner for internkontrollen i førstelinje. I foreløpig rapport pekte Finanstilsynet på noen forbedringspunkter knyttet til de mottatte dokumentene, blant annet hva gjaldt oppfølging av avdekte mangler i den konsernovergripende rutinen, samt manglende angivelse av når avvik skal føre til ytterligere opplæringstiltak. Videre hadde rutine for internkontroll i filialen ingen informasjon om selve gjennomføringen av internkontrolloppgaver, herunder om omfang eller hyppighet. Den fremsto derfor som en mer generell rutine/instruks til operativ hvitvaskingsansvarlig, som anga arbeidsområder samt krav til deltakelse i lokale og andre arbeidsgrupper og forum.

I etterkant av tilsynet oversendte filialen én ytterligere rutine for førstelinjekontroller i LC&FI. I tilknytning til denne pekte Finanstilsynet blant annet på at kontrollene under "KYC files" bare inneholdt avsjekk om grunnleggende informasjon var innhentet, og ikke om vurderingene som var gjennomført. Det var heller ikke redegjort for kontroller av løpende oppfølging. Ifølge rutinen var de eneste høyrisikoindeksatorene som skulle kontrolleres, PEPs, høyrisikoland og korrespondentforhold utenfor EØS. Det ble videre angitt at kontrollene skulle gjøres risikobasert, ved hjelp av datauttrekk tilknyttet disse nevnte høyrisikofaktorene. Finanstilsynet vurderte at dette ikke var tilstrekkelig for å kontrollere kundetiltak tilknyttet slike faktorer, og viste til at internkontrollen bør fange opp høyrisikofaktorer som følger av foretakets risikovurdering, samt av lov og forskrift. Ettersom rutinen ble innført i desember 2021, ikke oversendt som del av det opprinnelige tilsynsmaterialet, og heller ikke omtalt under det stedlige tilsynet, stilte Finanstilsynet spørsmål ved om rutinen var tatt i bruk av filialen på tilsynstidspunktet.

Finanstilsynets vurdering i foreløpig rapport var at de samlede rutinene for internkontrollen i førstelinje fremsto uklare og hadde mangler. Finanstilsynet mente at dette også kom til uttrykk i de gjennomførte kontrollaktivitetene på området. Rutinen som var ment å omtale internkontroller i filialen omhandlet primært andre forhold, og forholdet mellom de ulike rutinedokumentene fremsto videre uklart. Det var også uklart for Finanstilsynet om det for PWM&FO kun skulle gjennomføres kontrollaktiviteter i tråd med minimumsstandarden fastsatt på konsernnivå, ettersom det kun var utarbeidet en egen rutine for LC&FI, men ikke for PWM&FO. Rutinene fokuserte videre på et svært begrenset omfang av høyrisikofaktorer og lite på kontroll av løpende oppfølging og innholdet i vurderinger. Med bakgrunn i dette vurderte Finanstilsynet at det var behov for enkelte justeringer og klargjøringer i filialens rutiner for internkontrollen i førstelinje.

Finanstilsynet merker seg filialledelsens redegjørelser hva gjelder internkontrollen i førstelinje, og henvisningen til pågående omorganisering som forklaring på manglende rutine for PWM&FO, samt mangelfull operasjonalisering av kontrollrutiner på tidspunktet for det stedlige tilsynet. Finanstilsynet

noterer seg at operasjonalisering av divisjonens instruksjoner og utarbeidelse av lokale kontrollrutiner vil bli prioritert i arbeidet fremover.

Gjennomførte kontroller og rapportering

Basert på mottatt dokumentasjon til tilsynet fremsto gjennomførte internkontrollaktiviteter primært som uttrekk av transaksjonslister til høyrisikoland, excel-lister med "overdue clients", samt et par oppryddingsprosjekter som gjennomgikk kundemassens disponenter og personer som kan handle på vegne av kunden. I tillegg fulgte det med et par e-poster om konkret oppfølging av kunder som ikke var gitt høy risikoscore, til tross for overføringer til høyrisikoland. For Finanstilsynet fremsto internkontrollaktivitetene i førstelinjen som begrensede, sporadiske og noe tilfeldige. De gjennomførte kontrollaktivitetene ga heller ikke inntrykk av at filialen hadde fått på plass en helhetlig internkontroll.

Finanstilsynet stilte også spørsmål ved om filialen har nok ressurser til gjennomføringen av kontrollaktiviteter, særlig gitt de øvrige pålagte oppgavene CAMRO og operativ hvitvaskingsansvarlig, som utfører kontroller i førstelinjen, var tillagt. Etter Finanstilsynets vurdering syntes det å være behov for en helhetlig plan for gjennomføring av ulike internkontrollaktiviteter. Finanstilsynets vurdering i foreløpig rapport var derfor at filialen ikke hadde en tilstrekkelig organisert internkontroll i førstelinjen.

I forbindelse med tilsynet mottok Finanstilsynet også filialens ledelsesrapportering av internkontroller for 2021. Rapportene var en "one-pager" med faste punkter om fremgang i pågående aktiviteter, potensielt nye risikoer, systemhendelser og behov for beslutninger. Finanstilsynet vurderte at rapportene ga lite informasjon, og at flere av disse var mer fokusert på prosess heller enn funn. Finanstilsynet merket seg også at det tilsynelatende ikke ble rapportert på andre forretningsområder enn LC&FI før sent i 2021. Basert på dette stilte Finanstilsynet spørsmål ved om rapportene ga tilstrekkelig informasjon til ledelsen om situasjonen i førstelinjen, og faktiske funn i internkontrollen.

Finanstilsynet noterer seg filialens redegjørelse for hvitvaskingsprosjektet som har pågått siden 2020, og henvisning til de overlappende kontrollaktivitetene og løpende parallellrapporteringene som har funnet sted gjennom etablerte rapporteringslinjer og beslutningsprosesser under dette. Finanstilsynet fikk ikke fremlagt de overlappende kontrollaktivitetene i tilsynsprosessen. Finanstilsynet finner derfor å understreke viktigheten av samkjøring og helhetlig internkontrollrapportering fra førstelinjen, også for å sikre at det til enhver tid ikke oppstår tvil i ledelsen om det samlede risikobildet i filialen. Finanstilsynet forutsetter at filialen påser etablering av et enhetlig kontrollmiljø i førstelinjen, som inkluderer tilstrekkelige prosesser og rutiner for kontrollaktiviteter, samt en helhetlig rapportering om risikobildet til ledelsen.

3. Risikovurdering

3.1. Rettslig grunnlag

Rapporteringspliktige må identifisere og forstå risikoen foretaket er eksponert for. Hvitvaskingsloven § 7 stiller krav til at alle rapporteringspliktige skal ha en risikovurdering som identifiserer og vurderer risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering knyttet til egen virksomhet, da denne skal danne utgangspunktet for den rapporteringspliktiges utarbeidelse av rutiner, samt den øvrige implementeringen av hvitvaskingsregelverket.

Risikovurderingen skal omfatte foretakets egen virksomhet, produkter, tjenester og kundeforhold, type kunder, kundegrupper og geografiske forhold. Også terrorfinansieringsrisikoen skal vurderes, selv om risikoen anses lav. Sentrale elementer i risikovurderingen vil være erfaringer den rapporteringspliktige gjør seg gjennom virksomheten, herunder kunnskap om egen kundemasse, samt fra undersøkelser og rapportering om mistenkelige forhold. Av eksterne kilder forventer Finanstilsynet at alle rapporteringspliktige som et minimum benytter gjeldende Nasjonal risikovurdering av hvitvasking og terrorfinansiering, samt Finanstilsynets risikovurdering for foretak under tilsyn.

3.2. Filialens etterlevelse og Finanstilsynets vurderinger

Som del av tilsynet mottok Finanstilsynet filialens gjeldende risikovurdering utarbeidet i 2021, samt tilhørende vedlegg og metodokumentasjon. Arbeidet med ny risikovurdering for 2022 var påbegynt, men denne var ikke ferdigstilt på tilsynstidspunktet.

Finanstilsynets overordnede vurdering i foreløpig rapport var at filialens gjeldende risikovurdering beskrev risikofaktorer generelt, heller enn å vurdere filialens risiko spesielt. Finanstilsynet bemerket at risikovurderingen var informativ, og benyttet seg av en rekke kilder for å beskrive den generelle risikoen for hvitvasking- og terrorfinansiering assosiert med ulike kundegrupper og produkter. De generelle og teoretiske beskrivelsene ble imidlertid i liten grad benyttet til å vurdere de faktiske risikoene filialen var eksponert for. Risikovurderingen var derfor etter Finanstilsynets vurdering ikke tilstrekkelig foretaksspesifikk.

Manglende vurderinger gjaldt særlig for omtalen av næringer og produkter med høy risiko. Eksempelvis var risiko delt i to kategorier høyrisikonæringer, "*High-risk industries, cash intensive businesses*" og "*High-risk industries, other than cash intensive businesses*". Sistnevnte kategori omfattet fire navngitte industrier, og risikovurderingen inneholdt et kort avsnitt med generell karakteristikk knyttet til disse. Det fremkom imidlertid at listen ikke var uttømmende, men det ble ikke gitt veiledning til hvilke andre industrier som skulle vurderes, eller hvilke kriterier som skulle legges til grunn ved vurdering av andre mulige høyrisikoindustrier. Stikkprøvekontrollene, omtalt senere i rapporten, vitnet også om at det ikke var kjent for kundeansvarlige hvilke næringer som var identifisert som høyrisiko i filialens risikovurdering.

Det fremkommer videre at filialen ikke hadde kunder i førstnevnte kategori, men mer enn ett tusen kunder innenfor de fire nevnte industriene i sistnevnte kategori. Likevel var de to kategoriene høyrisikonæringer tildelt tilnærmet like mye omtale i risikovurderingen. Det var også benyttet en hel side på beskrivelser av generell risiko tilknyttet ideelle organisasjoner, til tross for at filialen ikke har slike kunder, eller anså det som sannsynlig at det ville etableres slike kundeforhold. I foreløpig rapport vurderte Finanstilsynet også at risikovurderingen ikke i tilstrekkelig grad gjenspeilte filialens egen kundemasse og egenskaper ved denne. Finanstilsynet fant videre å stille spørsmål ved om filialen har reell mulighet til å identifisere omfanget av enkelte identifiserte risikofaktorer knyttet til kundetype, ettersom det i flere tilfeller fremkom at "*No data will be provided due to high uncertainty in the Master data report.*"

I kapittelet som omtalte produkter og tjenester, fremkom det at filialen hadde omfattende KYC-rutiner, men behov for forbedring og operasjonalisering av hvordan risiko skal vurderes når det gjelder produkter som kundene benytter eller tilbys. Det ble videre påpekt at SEB er kredittfokuset

“and thus lacks the full knowledge and capacity to describe the ML/TF risks that may develop during the life cycle of the relationship (...). Further, the lack of an effective risk scoring model taking all relevant products into consideration when assessing the overall risk of the relationship contributes to reducing the overall effectiveness in our assessment.” Det var videre identifisert behov for å bedre forståelsen for når CAMRO skal informeres om nye produkter for å etterleve kravet til løpende oppfølging.

Ett av produktene som ble fremhevet i filialens risikovurdering var trade finance. I avsnittene om trade finance skisseres handelsbasert hvitvasking som en av de mest brukte metodene for å skjule og flytte utbytte fra kriminalitet og unndra skatter og avgifter. Risikoen forklares å hovedsakelig være knyttet til svakheter i identifisering av reelle rettighetshavere, ikke-transparente strukturer og høyt transaksjonsvolum. Videre vises det til at FATF og Egmont Group har publisert rapporter både om trender og risikoindikatorer for trade based money laundering. Disse indikatorene inngikk likevel ikke i en videre vurdering av egen virksomhet, og risiko knyttet til trade finance-produktene filialen tilbyr. Risikovurderingen viste også til FATFs veiledere om hvilke faktorer som bør hensyntas når tilbydere av verdipapirtjenester skal vurdere egen hvitvasking- og terrorfinansieringsrisiko. Disse faktorene ramses opp, men ble ikke benyttet av filialen til å vurdere egen risiko.

Finanstilsynet understreket i foreløpig rapport at til tross for at filialens kundemasse er begrenset i antall, utgjør porteføljen i stor grad kunder med høy iboende risiko, slik som høyrisikonæringer og kunder med komplekse eierstrukturer. Likeså er produktene og tjenestene som tilbys forbundet med forhøyet risiko, for eksempel trade finance og utenlandsbetalinger.

Finanstilsynet understreket viktigheten av at risikovurderingen reflekterer risiko i eget foretak, da den skal danne utgangspunktet for foretakets rutiner. Svakheter i risikovurderingen vil kunne medføre mangelfull implementering av øvrig rammeverk, og resultere i svakere etterlevelse.

Finanstilsynet oppfatter at filialledelsen i hovedsak er enig i Finanstilsynets vurderinger hva gjelder risikovurderingen fra 2021. Samtidig viser filialen til styrkingen av risikoarbeidet og de interne prosessene som har funnet sted i etterkant av versjonen som forelå på tilsynstidspunktet, samt i forbindelse med utarbeidelse av ny risikovurdering i 2022. Blant annet er det allerede gjennomførte utbedringene i aktuelle rutiner, som også fremkom av den oversendte dokumentasjonen til det stedlige tilsynet. Finanstilsynets vurdering er likevel, basert på dokumentasjonen som lå til grunn i tilsynet, at filialen på tilsynstidspunktet hadde mangler i etterlevelsen av hvitvaskingsloven § 7.

Finanstilsynet merker seg informasjonen som gis i tilsvaret, blant annet om iverksatte initiativ knyttet til datakvalitet og fokus på datadisiplin, samt ansettelsen av en dataspesialist for å jobbe videre med datastruktur og analyse. Finanstilsynet noterer seg filialledelsens redegjørelser om allerede gjennomførte og iverksatte tiltak, blant annet knyttet til videreutvikling av prosess og pågående oppdatering av filialens risikovurdering, for å sikre at den i tilstrekkelig grad er virksomhetsspesifikk.

4. Risikoklassifisering

4.1. Rettslig grunnlag

For å gjennomføre korrekte kundetiltak, må alle kunder risikoklassifiseres, jf. hvitvaskingsloven § 9. Risikoklassifiseringen skal bygge på generelle vurderinger fra virksomhetens risikovurdering, i tillegg til konkrete forhold tilknyttet den enkelte kunde. Blant annet skal risikoen vurderes ut fra kundeforholdets formål og tilsiktede art, mengden kundemidler som skal inngå i kundeforholdet,

kundens samlede kontoer og engasjementer, transaksjoners størrelse og regelmessighet, og varigheten på kundeforholdet. Til grunn for risikoklassifiseringen kan det også ligge andre forhold, basert på identifiserte risikoer i virksomhetens risikovurdering.

Det er anledning til å anvende standardiserte risikoprofiler for kundemassen, men disse må tilpasses virksomhetens konkrete risikoer. Systemet for risikoklassifisering må kunne dokumentere hvorfor en kunde er klassifisert i en bestemt risikokategori. Rapporteringspliktige må påse at kundenes risikoprofiler er oppdaterte, slik at kundene endrer risikokategori ved endringer som tilsier det. Foretaket må jevnlig gjennomgå og tilpasse risikoklassifiseringssystemet, blant annet i forbindelse med justeringer i risikovurderingen. Foretaket må også ha rutiner, herunder for hvordan risikoklassifiseringen skal skje, samt for bruk og håndtering av eventuelle automatiske støtteverktøy.

4.2. Filialens etterlevelse og Finanstilsynets vurderinger

Filialen benyttet to ulike systemer for risikoklassifisering av kunder, en for LC&FI og en for PWM&FO. Modellen for LC&FI var utviklet på konsernnivå, og felles for alle landene, mens det for PWM&FO var utviklet en egen modell på lokalt nivå, i påvente av en konsernovergripende løsning. I tillegg ble alle kunder gjennomgått og klassifisert manuelt, ettersom resultatene fra modellene kun var ansett å være et utgangspunkt for kundens risiko. Dette ble også gjennomført for å kompensere for identifiserte svakheter ved systemene.

Finanstilsynets vurderte i foreløpig rapport var at de definerte risikofaktorene, vektingen og poengtildelingen i begge modellene var for generelle, og i liten grad tilpasset filialens egen virksomhet og risiko. Blant annet viste Finanstilsynet til at det ikke syntes å være en klar sammenheng mellom metodikken i systemene, og de risikoene som ble fremhevet i filialens egen risikovurdering. Finanstilsynet påpekte videre at vektingen virket ulogisk, og at kombinasjonsrisiko i liten grad ble hensyntatt. Blant annet utgjorde vektingen av geografiske risikofaktorer [REDACTED] uavhengig av om den geografiske risikoen var høy eller lav. Den geografiske risikoen dominerte derfor også i tilfeller der andre risikofaktorer tilsa høy risiko, herunder produktorisiko og bransjerisiko, som var særskilt fremhevet i filialens egen risikovurdering. Etter en samlet gjennomgang av metodikken fant Finanstilsynet det svært usannsynlig at en kunde ville tilordnes en poengsum som tilsa høy risiko og forsterkede tiltak [REDACTED], på annen måte enn ved å oppfylle reglene/faktorene som ga slik poengsum alene. Dette var fordi vektingen i modellene gjorde at det i realiteten ble utdelt svært få poeng for hver risikofaktor, selv om poengsummen i utgangspunktet var satt høyere. Videre hensyntok modellene enkelte høyrisikobransjer og produkter, men utover disse var ikke øvrige bransjer og produkttyper inkludert, klassifisert, eller tildelt noen poeng. Blant annet viste Finanstilsynet til produktene som filialen selv hadde identifisert å innebære en høyere risiko.

Finanstilsynet påpekte særlig mangler ved LC&FI-modellen, som i svært liten grad var tilpasset risikoer lokalt i filialen. Blant annet var ikke shipping, fiskeri og eiendom inkludert i metodikken, selv om disse er ansett som bransjer forbundet med høyere risiko, både i Nasjonal risikovurdering og av filialen selv. Modellen tok heller ikke hensyn til mengden midler, kundeforholdets art, transaksjoners størrelse, regelmessigheten og varigheten av kundeforholdet, jf. minimumsmomentene i hvitvaskingsloven § 9. Utover produktet wealth management, ble det videre ikke tatt hensyn til risikoen ved identifiserte høyrisikoprodukter, da filialens øvrige produkter ikke var inkludert i modellen.

Under tilsynet viste filialen til at det foretas manuell gjennomgang og klassifisering av kundene i tillegg til modellene. Det fremkom imidlertid ikke i rutinene hvordan dette skulle gjennomføres i praksis, hvilke vurderinger som legges til grunn, og hva som konkret skulle anses å til sist utgjøre en høyere risiko (også i kombinasjon), slik at kunden ble underlagt forsterkede kundetiltak. Finanstilsynet ble vist en oversikt over enkelte høyrisikofaktorer, også gjengitt i rutinene, men det var uklart hvilken konkret tilknytning disse hadde til foretakets egen virksomhet og risikovurdering. Det var videre uklart hvilken betydning disse reelt sett fikk og skulle ha for den endelige klassifiseringen av kunden og tilhørende kundetiltak, herunder hvordan informasjon om høyrisikofaktorer skulle vektas, også i kombinasjon. Etter Finanstilsynets vurdering var gjengivelsen av høyrisikofaktorer også noe begrenset i omfang, i lys av de risikoer som er aktuelle for filialen, herunder de som ble påpekt i egen risikovurdering. Det fremsto videre uklart om de øvrige risikoer som ikke eksplisitt var nevnt, ble hensyntatt i risikoklassifiseringen av kunder.

Finanstilsynet viser til manglene som omtales i avsnittene om risikovurdering og rutiner for manuell risikoklassifisering. Funn i stikkprøvene indikerte også at ansatte i stor grad synes å legge til grunn resultatet fra risikoklassifiseringssystemene i sine vurderinger. Basert på dette fant Finanstilsynet det uklart om filialens ansatte i praksis var i stand til å fange opp de reelle høyrisikofaktorene ved det enkelte kundeforhold, og klassifisere kundene riktig. Finanstilsynet stilte spørsmål ved om filialens ansatte hadde et godt grunnlag for å forstå og utvikle en felles forståelse av hva som skal anses å være høyrisikofaktorer, hvilken betydning disse får hver for seg og i kombinasjon, samt hvordan disse skal vurderes og håndteres, herunder som del av løpende oppfølging.

Basert på ovennevnte mangler i risikoklassifiseringsmetodikken, sammenholdt med øvrige merknader i denne rapporten, herunder om fraværet av operasjonelle rutiner for hvordan den manuelle delen av risikoklassifiseringen skal utføres og funn i stikkprøvene, var Finanstilsynets foreløpige vurdering at filialen ikke etterlevde hvitvaskingslovens krav til risikoklassifisering av kundemassen.

Basert på tilsvaret synes filialen å være uenig i Finanstilsynets vurdering hva gjelder modellen for PWM&FO. Blant annet stiller filialen spørsmål ved de observasjoner som Finanstilsynet baserer sine konklusjoner på, og det redegjøres derfor kort for modellene og deres egenskaper. Filialen har også gitt en oversikt over risikofaktorer vurdert i filialens risikovurdering, sammenstilt med de risikofaktorer som er hensyntatt i PWM&FO. Videre viser filialen til ulike deler i eksisterende rutiner, i forbindelse med Finanstilsynets merknader om den manuelle risikoklassifiseringen av kunder.

Finanstilsynet noterer filialledelsens redegjørelser for de to modellene, men kan ikke se at Finanstilsynet har lagt til grunn en annen forståelse i vurderingene som oppstilles i foreløpig rapport, enn det som fremkommer av filialens egne redegjørelser i tilsvaret. Finanstilsynet er fortsatt av den oppfatning at det skal mye til for kunder å oppnå nok poeng til å klassifiseres som høyrisiko, på annen måte enn ved å oppfylle de faktorer som gir slik poengsum alene. Nåværende vektning i modellene fører til at det kreves en kombinasjon av svært mange øvrige faktorer for å oppnå høy nok poengsum, noe som videre bidrar til å svekke betydningen av risikoer som påpekt i egen risikovurdering. Manglene som beskrives synes også å være understøttet av filialens egne henvisninger til fordelingen av høyrisikokunder, ettersom det kun er et fåtall kunder som er underlagt forsterkede kundetiltak basert på kombinasjonsrisiko, utover forhold som alene er definert å gi høyere risiko.

Finanstilsynet kan videre ikke se at filialens redegjørelse viser hvordan de ulike risikofaktorene skal vektas i den manuelle vurderingen, herunder for å vurdere kombinasjonsrisiko. Det vises til

enkeltfaktorer som alene skal føre til høyere risiko, blant annet PEP, geografisk risiko og kompleks eierstruktur, samt hvilke av disse som krever behandling i kundekomite, men ikke hvordan risikoene faktisk skal vurderes. Flere steder vises det også til at risikoer kan avhjelpes med tiltak, noe som basert på stikkprøvene også synes å gi et inntrykk av at risikonivået kan settes fra høy til medium. Finanstilsynet finner å påpeke at risikoen ved kundeforholdet ikke nødvendigvis kan nedjusteres, selv om eksempelvis kundetiltak er tilfredsstillende gjennomført. Høyrisikokunder skal underlegges forsterket løpende oppfølging så lenge kundens iboende risiko er høy. Finanstilsynet merker seg imidlertid filialens oversendelse av oppdaterte rutiner for behandlingen av kundeforhold i kundekomiteene som del av tilsvaret, samt redegjørelsene for iverksatte tiltak på området.

Basert på det ovennevnte fastholder derfor Finanstilsynet sin konklusjon fra foreløpig rapport, om at filialen på tilsynstidspunktet ikke etterlevde hvitvaskingslovens krav til risikoklassifisering av kundemassen. Finanstilsynet forventer at filialen gjennomfører nødvendige endringer slik at kunder risikoklassifiseres riktig, i henhold til aktuell risiko. Finanstilsynet viser til vedtak om pålegg i rapportens siste kapittel.

5. Rutiner

5.1. Rettslig grunnlag

Filialen plikter å ha oppdaterte rutiner for å sikre at virksomheten håndterer identifisert risiko og oppfyller plikter etter bestemmelser gitt i eller i medhold av hvitvaskingsloven, jf. § 8. Dette innebærer at det blant annet må utarbeides rutiner for risikoklassifisering av kunder, gjennomføring av løpende kundetiltak, bruk av støtteverktøy, rutiner for undersøkelse og rapportering av mistenkelige forhold mv. Rutinene skal være operasjonelle og beskrive hvordan filialen skal praktisere etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket. De skriftlige rutinene må dekke både plikter som skal sikre at filialen har forsvarlig styring og kontroll med antihvitvasking- og terrorfinansieringsarbeidet, samt plikter som skal ivaretas av de ansatte i det daglige arbeidet. Rutinene må blant annet beskrive den praktiske håndteringen av etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket, herunder angi hva som skal gjøres, hvordan og når dette skal gjennomføres, og hvilke vurderinger som skal legges til grunn.

5.2. Filialens etterlevelse og Finanstilsynets vurderinger

Den omfattende dokumentasjonen som ble mottatt i forbindelse med tilsynet viste at både filialen og hovedkontoret over tid har hatt fokus på, samt lagt ned et betydelig arbeid i utviklingen av det samlede rutineverket. Samtidig bemerket Finanstilsynet i foreløpig rapport at nesten alle rutinene var opprettet i tidsrommet 2019-2022, at flere var av nyere dato og første versjon av dokumentet. På tilsynstidspunktet var det også nylig blitt gjennomført enkelte endringer i eksisterende rutineverk, tiltenkt å tre i kraft fra mars 2022, som et resultat av pågående omorganisering i konsernet. Omorganiseringen var blant annet iverksatt for å bedre etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket.

I foreløpig rapport pekte Finanstilsynet på at rutinene flere steder fremsto mer overordnet og retningslinjepreget, heller enn operasjonelle rutiner de ansatte hadde nytte av i den praktiske etterlevelsen av regelverket. Rutinene omtalte hovedsakelig at informasjon skulle innhentes og verifiseres, med særlig vekt på grunnleggende kundeinformasjon relatert til oppfyllelsen av pliktene i hvitvaskingsloven §§ 12 og 13, slik som legitimasjon, informasjon om eierskap, reelle rettighetshavere, PEP, sanksjoner, formål og tilsiktede art. Rutinene var gjennomgående mangelfulle i omtalen av hvilke vurderinger som til enhver tid vil måtte gjennomføres, herunder i avgjørelser om

kundens risiko og påfølgende kundetiltak. Dette gjaldt også innenfor de ulike beslutningsnivåene i filialen. Blant annet viste Finanstilsynet særlig til manglende rutiner for arbeidet i kundekomiteen, eksempelvis i avgjørelser om høyrisikokunder. Det vises også til annen omtale vedrørende behandlingen i kundekomite i herværende rapport.

Etter Finanstilsynets vurdering burde også rutinene i større grad gjenspeile de aktuelle risikoene i foretakets risikovurdering, samt angi viktigheten av at kundetiltak må være tilpasset de aktuelle risikoene som identifiseres ved det enkelte kundeforhold. Dette gjaldt både i rutinene for kundeetablering og løpende oppfølging. Videre burde rutinene i langt større grad beskrive hvordan informasjonen som innhentes fra kundene i forbindelse med kundetiltak, skal analyseres, vurderes og føre til eventuelle ytterligere risikobaserte tiltak, herunder forsterkede tiltak og tiltak utover elektronisk transaksjonsovervåking. Finanstilsynet kunne videre ikke se at de forsterkede tiltakene som ble beskrevet i rutinene skilte seg fra de tiltakene som skulle gjøres på kunder underlagt kundetiltak på lavere risikonivåer. Finanstilsynet påpekte generelt at kundetiltakene også måtte innrettes på en måte som gjør filialen bedre i stand til å kunne avgjøre hvordan kunden kan forventes å handle innenfor rammen av kundeforholdet, i tillegg til å håndtere de konkrete risikoene kunden representerer.

Ettersom resultatet som genereres i risikoklassifiseringssystemet kun ble ansett veiledende av filialen, vurderte Finanstilsynet at det manglet operasjonelle rutiner for hvordan den manuelle delen av risikoklassifiseringen skulle foregå, også i den løpende oppfølgingen. Blant annet viser Finanstilsynet til mangler i rutiner for hvordan vurderinger skal gjennomføres, ulike risikofaktorer vektlegges, samt kombinasjonsrisiko hensyntas, utover det som inngår i, og fremgår av systemene. Finanstilsynet fant det også uklart hva som egentlig skulle anses å utgjøre høyrisikofaktorer i filialen generelt, og hvordan disse faktisk hadde påvirkning på den endelige risikoscoren til kunden. Med bakgrunn i manglene som også påpekes i rapportens kapitler om risikoklassifisering og stikkprøver, fremsto dette å gi følgefeil i hele etterlevelsen. Det syntes i all hovedsak å være PEP, geografisk risiko og kompleks eierstruktur som ble vektlagt og førte til at kunden ble klassifisert som høyrisiko og underlagt forsterkede kundetiltak. Blant annet viste rutinene til enkelte støttedokumenter, slik som lister over noen utvalgte bransjer, land og produkter som var ansett å innebære høyere risiko. Bransjelisten fremsto imidlertid ikke uttømmende, og rutineverket ga ingen veiledning om hvordan risikoene skulle vektlegges og hensyntas i vurderingen og klassifiseringen av kunder, herunder i kombinasjon. Finanstilsynet viser til kommentarene under rapportens kapittel om risikoklassifisering.

Finanstilsynet påpekte også at filialen syntes å mangle operasjonelle rutiner for hvordan avviking og avvikling av kundeforhold rent praktisk skulle gjennomføres, faktisk håndtering av kundekontakt i relasjon til avsløringsforbudet, stans og håndtering av transaksjoner etter hvitvaskingsloven § 27, samt hvordan undersøkelser av mistenkelige transaksjoner og rapportering til Økokrim konkret skulle gjennomføres, eksempelvis veiledning for å avgjøre om transaksjoner virket "logiske". Finanstilsynet stilte også spørsmål ved om de svært korte henvisningene til lukking av alarmer som henholdsvis "falsk positiv" og "ikke mistenkelig" var tilstrekkelig til at ansatte forsto forskjellen, og kunne praktisere en riktig regelverksetterlevelse.

Etter Finanstilsynets vurdering fanget heller ikke rutineverket i tilstrekkelig grad opp aktuelle risikoer forbundet med virksomhets- og produktområdene i filialen. Blant annet viste Finanstilsynet til at det i liten grad eksisterte rutiner for identifisering og praktisk håndtering av risikoer innenfor verdipapirområdet, samt ved bruk av trade finance. Dette gjaldt både ved kundeetablering og løpende

oppfølging, inkludert transaksjonsovervåking. Ettersom prosessene innen disse produktområdene hovedsakelig var manuelle, er operasjonelle rutiner særlig viktig. Finanstilsynet ble imidlertid ikke forelagt noen rutiner som påviste at manuelle kontroller av transaksjoner ble gjennomført ved verdipapirtransaksjoner eller bruk av trade finance, utover det som var inkludert i det automatiske transaksjonsovervåkingsystemet. Finanstilsynet viser til omtalte svakheter i transaksjonsovervåkingen, som nevnt senere i denne rapporten. Basert på tilsynet var det Finanstilsynets inntrykk at ansatte innenfor disse virksomhetsområdene hadde stor grad av autonomi i arbeidet, ettersom filialen under tilsynet heller ikke kunne redegjøre konkret for operasjonaliseringen av anti-hvitvaskingsarbeidet, herunder hvordan risiko fanges opp og transaksjonsovervåkingen for produktene i praksis ble gjennomført.

Finanstilsynet minnet om at hvilke kundetiltak som vil være tilstrekkelige, og etter hvilken hyppighet, til enhver tid må vurderes ut fra den konkrete risikoen kunden representerer. Basert på det ovennevnte reiste Finanstilsynet spørsmål ved om kvaliteten på rutinene var tilstrekkelig til at de ansatte forsto omfanget av vurderingene som skulle legges til grunn, hvilke kundetiltak som vil være nødvendige i ulike tilfeller, og hvordan konkrete problemstillinger skulle løses. Med bakgrunn i at flere av rutiner også var av nyere dato, sammenholdt med funnene i stikkprøvekontrollen, fant Finanstilsynet videre å stille spørsmål ved om rutinene var tilstrekkelig gjennomført i organisasjonen. Det vises for øvrig til funnene som omtalt under avsnittene om risikoklassifisering, transaksjonsovervåking og kundetiltak.

Med bakgrunn i det nevnte, herunder at filialen syntes å mangle rutiner på enkelte områder var Finanstilsynets samlede vurdering i foreløpig rapport at filialen ikke hadde etablert et rutineverk som sikret at virksomheten håndterte identifisert risiko og oppfylte plikter etter hvitvaskingsloven, jf. hvitvaskingsloven § 8. Finanstilsynet la til grunn at filialen videreutviklet rutinene, slik at de dekket over alle relevante forpliktelser, samt ga bedre veiledning til hvordan de konkrete oppgavene skulle gjennomføres.

Finanstilsynet oppfatter at filialledelsen i hovedsak er enig i Finanstilsynets vurderinger hva gjelder mangelfull operasjonalisering av rutineverket, ved at de på områder ikke gir tilstrekkelig veiledning til de ansatte. Finanstilsynet merker seg imidlertid filialledelsens kommentarer til enkelte av merknadene i foreløpig rapport, blant annet hva gjelder annen opplæring de ansatte mottar. Filialen vurderer også at den, med unntak av rutiner for avvisning og håndtering av kundeforhold med hensyn avsløringsforbudet, har rutiner som dekker sentrale områder og oppgaver. Finanstilsynet noterer seg filialens henvisninger til aktuell omtale i eksisterende rutinene som ble oversendt i forbindelse med tilsynet, samt ettersendte dokumenter som del av tilsvaret, herunder for trade finance.

Finanstilsynets vurdering er likevel at rutinene har mangler, og at de ettersendte rutinene for trade finance under dette punktet heller ikke synes å være tilstrekkelig operasjonaliserte da de blant annet ikke gir veiledning i hvilke konkrete vurderinger som skal gjennomføres og legges til grunn i ulike avgjørelser. Hva gjelder merknadene om rutiner for stans av mistenkelige transaksjoner jf. hvitvaskingsloven § 27, noterer Finanstilsynet seg filialledelsens henvisning til muligheten for realtidsovervåking av kunder og kontoer i bankens overvåkingsystem for sanksjoner. [REDAKERT]

[REDAKERT], samt betinget av at kunden manuelt plukkes ut og legges til i systemet for ekstra overvåking. Finanstilsynet oppfattet også at det på tilsynstidspunktet var et fåtall kunder som var gjenstand for slik overvåking. Finanstilsynet viser til at det eksisterer lite eller ingen veiledning i presenterte dokumenter rundt

hvilke tilfeller som tilsier at slik overvåking er aktuelt, utover at det skal foreligge en risikobasert vurdering. Etter Finanstilsynets vurdering må filialen også ha rutiner for stans av transaksjoner etter hvitvaskingsloven § 27, herunder for verdipapirtransaksjoner eller trade finance-transaksjoner. Rutinene må også redegjøre for hvilke vurderinger og tiltak som er nødvendige å foreta i de aktuelle tilfellene, slik at nødvendige undersøkelser og rapportering til Økokrim kan foretas før transaksjonen blir gjennomført.

Basert på det ovennevnte fastholder derfor Finanstilsynet merknadene fra foreløpig rapport, og forventer at rutinene utbedres på en måte som sikrer at virksomheten håndterte identifisert risiko og oppfylte plikter etter hvitvaskingsloven, jf. hvitvaskingsloven § 8. Finanstilsynet viser til vedtak om pålegg i rapportens siste avsnitt, og noterer informasjonen fra filialen om påbegynt arbeid og øvrige iverksatte tiltak på området.

6. Elektroniske overvåkingssystemer

6.1. Rettslig grunnlag

Hvitvaskingsloven § 24 stiller krav til løpende oppfølging av kundeforhold, som blant annet innebærer å påse at transaksjoner som utføres i kundeforholdet er i samsvar med den rapporteringspliktiges innhentede opplysninger om kunden, kundens virksomhet, risikoprofil, midlenes opprinnelse, kundeforholdets formål og tilsiktede art. Videre stiller hvitvaskingsloven § 25 krav til at det alltid skal gjennomføres nærmere undersøkelser dersom det avdekkes forhold som avviker fra filialens kjennskap til kunden, kundeforholdets formål og tilsiktede art, dersom en transaksjon synes å mangle et legitimt formål, er usedvanlig stor eller kompleks, er uvanlig for kundens kjente mønster av transaksjoner, er til eller fra person i et land eller et område som ikke har tilfredsstillende tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering, eller på annen måte har uvanlig karakter. Dersom nærmere undersøkelser ikke avkrefter mistanken, skal forholdet rapporteres til Økokrim, jf. hvitvaskingsloven § 26. Filialen skal videre lagre opplysninger og dokumenter som er innhentet og utarbeidet i forbindelse med tiltak etter hvitvaskingsloven §§ 9 til 26, jf. § 30. I hvitvaskingsloven § 38 stilles eksplisitte krav til at filialen skal ha elektroniske overvåkingssystemer.

Hvitvaskingsloven §§ 26 og 27 omhandler plikten til å rapportere mistenkelige transaksjoner til Økokrim, herunder hovedregelen om at en mistenkelig transaksjon ikke skal gjennomføres før Økokrim er underrettet. Unntaket i § 27 andre ledd gjelder de situasjoner der stans av transaksjonen er umulig, eller kan vanskeliggjøre undersøkelser.

Hvitvaskingsforskriften § 7-3 setter minimumskrav til det elektroniske overvåkingssystemet, herunder at reglene i systemet skal være egnet til å avdekke forhold som kan indikere at midler har tilknytning til hvitvasking- og terrorfinansiering, som identifisert i den rapporteringspliktiges risikovurdering, jf. hvitvaskingsloven § 7. Det forventes at systemet omfatter kundespesifikke regler.

Dokumentasjonen skal være versjonsstyrt slik at det er mulig på et tidspunkt tilbake i tid å se hvilke regler en transaksjon er kontrollert mot. Foretaket skal ha rutiner for kvalitetssikring og evaluering av effekten av reglene. Dette innebærer rutiner for test av nye og endrede regler og for oppfølging av treffsikkerheten til reglene.

Foretaket skal videre ha rutiner for daglig oppfølging av resultatet av den elektroniske overvåkingen. Alarmhåndtering skal skje uten ugrunnet opphold og være risikobasert. Dette betyr at treff i det elektroniske overvåkingssystemet i utgangspunktet skal undersøkes innen en til to dager, jf.

Finanstilsynets veileder til hvitvaskingsloven (4/2022). Dersom det tar lenger tid å igangsette undersøkelser, må foretaket ha en risikobasert begrunnelse for dette.

6.2. Filialens etterlevelse og Finanstilsynets vurderinger

Filialen benytter konsernfelles systemløsninger for automatisk screening mot PEP- og sanksjonslister, samt til overvåking av transaksjoner. Scenariene og parameterne tilpasses imidlertid lokalt. Under følger et sammendrag av Finanstilsynets merknader til bankens systemer for elektronisk overvåking.

Regler i transaksjonsovervåkingssystemet

Finanstilsynet viste i foreløpig rapport til at filialens transaksjonsovervåking over tid har hatt store svakheter, og vært ansett som en høy (rød) risiko i ulike interne analyser og kontrollrapporter. Historisk har det vært få scenarier, og scenariene har ikke blitt oppdatert på mange år. Utvikling av nye scenarier fant imidlertid sted høsten 2021.

Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på at de nye scenariene som ble utviklet i 2021 i betydelig større grad enn tidligere fanger aktuelle hvitvasking- og terrorfinansieringsrisikoer, herunder risikoer som er påpekt i filialens egen risikovurdering. Etter Finanstilsynets vurdering illustrerte imidlertid den umiddelbare økningen i alarmer som utløste undersøkelsesplikten etter at de nye scenariene ble satt i produksjon, at filialens transaksjonsovervåking inntil nylig hadde vært utilstrekkelig. Finanstilsynet bemerket at tilsvarende mistenkelige forhold sannsynligvis ikke var avdekket på eldre transaksjoner, og fant derfor å stille spørsmål ved om filialen hadde vurdert eldre transaksjoner i lys av de nye scenariene.

Finanstilsynet noterer seg filialens redegjørelse for testingen av scenariene utviklet i 2021, utført på produksjonsdata i filialens testsystem, før scenariene ble satt i produksjon. Finanstilsynet merker seg angitt informasjon om at testene resulterte i et betydelig antall alarmer, hvorav ca. 100 utløste plikt om nærmere undersøkelser, men at ingen av disse resulterte i melding til Økokrim. Finanstilsynet tar denne redegjørelsen til etterretning.

I foreløpig rapport pekte Finanstilsynet imidlertid på at selv om de nye scenariene fanget flere risikoer for hvitvasking enn tidligere, gjensto fortsatt vesentlige risikoer udekket. Nedenfor følger Finanstilsynets merknader etter en nærmere gjennomgang av filialens transaksjonsovervåkingssystem:

Regler som kontrollerer internasjonale transaksjoner

I foreløpig rapport bemerket Finanstilsynet at filialen hadde spesielt mange scenarier som kontrollerte internasjonale transaksjoner, herunder transaksjoner med høyrisikoland, for PWM&FO sammenlignet med LC&FI. Videre stilte Finanstilsynet spørsmål ved modifiseringen av ett konkret scenario for PWM&FO i november 2021, til tross for at scenariet ga mange 'sanne positive' alarmer. Det ble også stilt spørsmål ved om et slikt scenario kunne være aktuelt for LC&FI.

Finanstilsynet merker seg filialledelsens svar og tar til etterretning redegjørelsen om at PWM&FO-scenariene ikke er tilpasset risikoene i LC&FI. Finanstilsynet merker seg at det er iverksatt arbeid for å utvikle nye scenarier, som bedre er tilpasset kundene i LC&FI-porteføljen, og det forventes at dette gjør scenariene bedre i stand til å fange opp risiko i forretningsområdet. Det vises for øvrig til merknadene senere i denne rapporten vedrørende internasjonale transaksjoner.

Regler rettet mot terrorfinansiering

Basert på mottatt dokumentasjon i forbindelse med tilsynet, pekte Finanstilsynet i foreløpig rapport på at det syntes å være få regler spesielt rettet mot terrorfinansiering. Finanstilsynet merket seg imidlertid at flere av reglene var ment å fange både hvitvasking og terrorfinansiering. Med bakgrunn i informasjonen som ble gitt under tilsynet om at [REDAKERT] av reglene hadde generert alarmer, og at ingen av alarmene hadde utløst undersøkelsesplikt, fant Finanstilsynet å stille spørsmål ved om scenariene i tilstrekkelig grad var egnede i å avdekke indikasjoner på terrorfinansiering i filialens virksomhet.

I sitt svar viser filialen til at det også eksisterer andre scenarier enn de Finanstilsynet synes å ha lagt til grunn i foreløpig rapport, som vurderes av filialen å være egnet til å fange opp både hvitvasking og terrorfinansiering. Finanstilsynet tar filialens redegjørelser for disse scenariene til etterretning, men viser samtidig til viktigheten av scenarier spesielt rettet mot terrorfinansieringsrisiko gitt filialens kunder og porteføljens internasjonale karakter. Finanstilsynet merker seg at det pågår et videre arbeid med å utvikle nye scenarier, samt revidere de eksisterende.

Regler for høyrisikokunder

I foreløpig rapport pekte Finanstilsynet på at filialen kun hadde [REDAKERT] som utelukkende var ment å overvåke høyrisikokunder i LC&FI, samt [REDAKERT] i PWM&FO for henholdsvis oppfølging av særskilte kunder og konti. Sistnevnte scenarier forutsatte imidlertid at kunden eller kontoen ble lagt til "close monitoring", og Finanstilsynet bemerket at disse på tilsynstidspunktet ikke var i bruk. I tillegg eksisterte det et scenario under [REDAKERT] spesielt rettet mot PEP, men dette var heller ikke i bruk. Øvrige scenarier differensierte ikke i parametersettingen mellom kunder med normal risiko og kunder med høy risiko, og Finanstilsynet fant det kritikkverdig at kunder identifisert å utgjøre en forhøyet risiko for hvitvasking og terrorfinansiering ikke ble underlagt forsterket løpende oppfølging i transaksjonsovervåkingen, jf. hvitvaskingsloven § 24 andre og tredje ledd.

I tilsvaret viser filialen blant annet til muligheten for overvåking i systemet som benyttes for screening mot internasjonale sanksjoner, og at denne funksjonaliteten har vært i bruk på enkelte kunder ansett å utgjøre en høyere risiko. Filialen viser også til implementeringen av scenarier med hensikt å fange opp særskilte modus knyttet til relevante risikofaktorer hos kunder som er ansett å utgjøre høyere risiko, ved at de adresserer risikofaktorer eller modus som ofte gjenspeiler årsaken til at kunder blir kategorisert som høyrisiko. Det redegjøres videre for at manuell gjennomgang av transaksjoner finner sted i forbindelse med periodisk oppdatering og ved gjennomgang av kundedokumentasjon, samt månedlige kontroller av alle transaksjoner til/fra høyrisiko tredjeland for kunder som ikke tidligere har utført denne typen transaksjoner, eller i tilfeller hvor ny part er involvert.

Finanstilsynet finner å bemerke at systemet som benyttes for screening mot internasjonale sanksjoner synes å ha flere begrensninger, blant annet muligheten til å overvåke generell kundedadferd, utover jevnlig screening mot sanksjons- og landlister, samt å stanse transaksjoner til/fra utlandet. Finanstilsynet vurderer derfor at dette systemet alene ikke er egnet til å løpende følge opp transaksjoner tilknyttet høyrisikokunder, da øvrig mistenkelig kundedadferd ikke hensyntas, herunder basert på den kundespesifikke informasjon filialen besitter om kundene. Oppfølgingen forutsetter også at kunden manuelt legges til i systemet for ekstra overvåking. Finanstilsynet viser for øvrig til tidligere omtale i rapporten, samt merknadene i kommende avsnitt, herunder om kundespesifikke regler. Sammenholdt med den periodiske gjennomgang av øvrige transaksjoner i kundeforholdet, vil

dette etter Finanstilsynet vurdering øke risikoen for at eventuell mistenkelig adferd får vedvare over tid.

Finanstilsynet noterer seg imidlertid at filialen selv vedgår at nevnte scenarier ikke adresserer kundens risikonivå som sådan, og at det er få scenarier som adresserer kunder ansett for å utgjøre en forhøyet risiko basert på risikonivå. Finanstilsynet merker seg at det er iverksatt tiltak på området, for å utvikle nye scenarier som adresserer kundens risikokategori generelt og risikofaktorer som vil være forbundet med kunder med høy risiko spesielt.

Kundespesifikke regler

Finanstilsynet viste i foreløpig rapport til at ingen scenarier kontrollerte mot innhentede data om kunden. Filialen vedgår i sitt svar at det ikke er etablert scenarier som baserer seg på opplysninger innhentet om kunden. Finanstilsynet merker seg at filialen har etablert et prosjekt med den hensikt å utvikle scenarier som kontrollerer mot innhentet kundeinformasjon, men at dette forutsetter omfattende og tidkrevende utvikling. Filialen har derfor iverksatt midlertidig tiltak med periodisk og hendelsesbasert gjennomgang av kunder og deres transaksjoner. Samtidig viser filialen til at det er en viss kontroll mot opplysninger innhentet om kunden, ved at flere av scenariene vil resultere i nærmere undersøkelse av respektive transaksjoner opp mot filialens kjennskap til kunden, herunder de opplysninger som er innhentet om kunden selv.

Finanstilsynet bemerker imidlertid at forutsetningen for slik gjennomgang er alarm på kunden, noe som øker risikoen for at potensielle forhold som avviker fra den rapporteringspliktiges kjennskap får pågå over tid, så lenge kunden ikke treffer noen av de definerte scenariene, eller gjennomgås som del av periodisk eller hendelsesbasert kontroll. Finanstilsynet finner det kritikkverdig at det ikke er etablert scenarier som kontrollerer mot innhentede data om kunden, og dermed gjør det mulig å løpende avdekke forhold som kan indikere at midler har tilknytning til hvitvasking eller terrorfinansiering.

Kunder på 'white-list'

Finanstilsynet stilte i foreløpig rapport spørsmål ved innhold og omfang av praksisen med at scenarier utelukker hvitlistede kunder. I sitt svar redegjør filialen for at denne praksisen gjelder der kunden er en betalingstjenesteleverandør (PSP) eller der filialen opptre som korrespondentbank overfor andre banker. Respondentbanken blir i slike tilfeller hvitlistet fra alle transaksjonsovervåkningsscenarier. Bakgrunnen for dette er at respektive scenarier ikke anses å være hensiktsmessige for å adressere den risikoen som filialen vurderer at denne type kunder og deres transaksjoner representerer, men at de likefullt vil danne en rekke treff kategorisert som falske positive. Videre viser filialen til at disse kundene er banker og finansinstitusjoner som selv er rapporteringspliktige, og hvor banken regelmessig gjennomfører mer omfattende due diligence hvor man blant annet vurderer kundens egne tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering.

Videre informerer filialen at den er i ferd med å gjennomføre en særskilt risikovurdering for betalingstjenesteleverandører og korrespondentbankforhold. Denne risikovurderingen vil følges opp med tiltak ansett som hensiktsmessig, herunder transaksjonsovervåkningsscenarier egnet til å adressere de risikoer som blir identifisert. Filialen vil ta del av denne utviklingen og implementere de scenariene filialen finner relevante i sine transaksjonsovervåkningssystemer.

Finanstilsynet viser til at selv om transaksjonen stammer fra en betalingstjenesteleverandør eller respondentbank, som selv er rapporteringspliktig og underlagt hvitvaskingsregelverket, har filialen en selvstendig plikt til å påse at transaksjoner som gjennomføres løpende blir overvåket, og ber filialen påse at dette gjøres.

Regler rettet mot bransjer, produkter og sammensatte tjenester/moduser

Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på at ingen av scenariene rettet seg mot spesifikke bransjer eller produkter. [REDACTED]

[REDACTED]. Finanstilsynet påpekte at filialens portefølje omfatter flere bransjer og produkter med forhøyet risiko for hvitvasking og terrorfinansiering. Finanstilsynet stilte spørsmål ved hvorfor ikke scenariene var tilpasset spesifikke bransjer/produkter, enten i form av egne scenarier eller i parametersettingen. Heller ikke i filialens planer for videreutvikling av scenariene var oppmerksomheten rettet mot dette. Finanstilsynet stilte også spørsmål ved om filialen hadde tilstrekkelig transaksjonsovervåking knyttet til mer kompliserte moduser som nettopp kan ha en forhøyet hvitvaskingsrisiko, som kombinasjonsrisiko ved at kunden inngår i flere kundeforhold og/eller benytter flere av bankens produkter og tjenester, eller der transaksjonen inngår i en større transaksjonsflyt.

I sitt svar erkjenner filialen at de har et relativt lite antall scenarier basert på risikofaktorer tilknyttet produkter og tjenester og heller ikke scenarier for oppfølging av mer kompliserte moduser og kombinasjonsrisiko. Finanstilsynet noterer at det er iverksatt et større prosjekt med hensikt å etablere nye systemer og scenarier, hvor målsettingen er å etablere en mer systematisk og helhetlig overvåkning som i større grad hensyntar flere typer risikofaktorer, herunder egenskaper og risikofaktorer knyttet til kunder, produkter, tjenester og kombinasjoner av disse.

Manuell transaksjonsovervåking

Finanstilsynet stilte i foreløpig rapport spørsmål til prosessene for overvåking av konserninterne transaksjoner, transaksjoner knyttet til (betalingssystemet for) trade finance og verdipapirhandler. Finanstilsynet stilte spørsmål til om nåværende, fortrinnsvis manuelle, prosesser er tilstrekkelige til å fange opp mistenkelige forhold og endret kundeatferd knyttet til disse tjenestene, eller om det bør vurderes å inkludere scenarier i den elektroniske transaksjonsovervåkingen.

Finanstilsynet har merket seg filialens svar hvor det redegjøres for nevnte områder, herunder at betalingssiden av verdipapiroppgjøret overvåkes på lik linje med andre transaksjoner i den elektroniske transaksjonsovervåkingen, og at det er etablert manuelle rutiner for å overvåke og identifisere tilfeller hvor kundens handel med verdipapirer synes å avvike fra filialens kjennskap til kunden. Tilsvarende overvåkes inn- og utbetalinger under garantiavtaler i trade finance i den elektroniske transaksjonsovervåkingen, mens det er manuelle rutiner for å kontrollere om varen/tjenesten stemmer overens med avtalen og er normal for kundens virksomhet.

Finanstilsynet bemerker likevel at ingen scenarier i den elektroniske overvåkingen er særskilt tilpasset aktuelle produkter, og dermed de tilhørende risikoer som er aktuelle å hensynta. Videre viser Finanstilsynet til de øvrige omtalte manglene om filialens transaksjonsovervåking, samt manglene som omtales i rapportens kapittel om rutiner og kundetiltak.

Rutiner for utvikling/endring av scenarier og for evaluering av scenarioer

Finanstilsynet viste i foreløpig rapport til at filialens scenarier for transaksjonsovervåkning ikke har vært evaluert eller oppdatert på mange år. Finanstilsynet pekte videre på at rutinene som er utviklet i 2021 viser til at det skal gjøres periodiske evalueringer, uten at dette er konkretisert med tidsfrister.

Filialen viser i sitt svar til at de på tilsynstidspunktet hadde påbegynt en validering som nå er ferdigstilt og vedlagt svaret. Filialen tar til etterretning at rutinene ikke angir intervaller for periodisk evaluering av nye, endrede og etablerte scenarier og vil oppdatere sine instruksjoner med dette.

Oppsummering

Basert på ovennevnte er det Finanstilsynets vurdering at filialen hadde en svært mangelfull transaksjonsovervåkning frem til endringene i siste del av 2021. Den umiddelbare økningen i alarmer som utløste undersøkelsesplikten, som følge av at nye scenarier ble satt i produksjon, viste tydelig hvor svak transaksjonsovervåkingen hadde vært frem til dette tidspunktet. Selv om kvaliteten økte betydelig da pakken med nye/endrede scenarier ble implementert, påpeker Finanstilsynet at filialen fortsatt har vesentlige mangler i transaksjonsovervåkingen.

Som vist til i rapporten mangler det målrettede scenarier, og parametere i scenariene mot høyrisikokunder. Videre mangler det kundespesifikke scenarier som kontrollerer mot data om kunden. Finanstilsynet understreker at filialen i henhold til krav i hvitvaskingsloven § 24 plikter å overvåke at transaksjoner som utføres i kundeforholdet, er i samsvar med innhentede opplysninger om kunden, kundens virksomhet og risikoprofil, midlenes opprinnelse og kundeforholdets formål og tilsiktede art.

Basert på det ovennevnte er det Finanstilsynets vurdering at filialen på tilsynstidspunktet ikke etterlevde kravene til løpende oppfølging i hvitvaskingsloven § 24. Finanstilsynet forventer at filialen gjør nødvendige endringer i transaksjonsovervåkingen, og det vises til vedtak om pålegg i rapportens siste avsnitt.

7. Kundetiltak – stikkprøver av etterlevelsen

7.1. Rettslig grunnlag

Filialen plikter å gjennomføre kundetiltak etter hvitvaskingsloven kapittel 4 på grunnlag av en vurdering av risikoen for at filialen blir utnyttet som ledd i hvitvasking og terrorfinansiering. Filialen skal innhente, dokumentere og vurdere informasjon om kunden for å gjøre seg kjent med denne, samt kundeforholdets formål og tilsiktede art. På bakgrunn av informasjonen skal filialen vurdere risikoen for at kunden er involvert i hvitvasking eller terrorfinansiering og klassifisere denne i henhold til risikoen, jf. hvitvaskingsloven § 9. Filialen plikter å løpende gjennomføre kundetiltak, jf. § 24. Formålet er å tilpasse den løpende oppfølgingen av kunden i henhold til hvitvaskings- eller terrorfinansieringsrisikoen. For kundeforhold som innebærer høy risiko for slik utnyttelse, skal det gjennomføres forsterkede kundetiltak, jf. hvitvaskingsloven § 17. Gjennomførte kundetiltak skal dokumenteres og lagres, jf. hvitvaskingsloven § 30, og foretaket skal ha systemer som muliggjør raske og fullstendige svar på forespørsler, blant annet fra tilsynsmyndigheten.

7.2. Filialens etterlevelse og Finanstilsynets vurderinger

I forbindelse med tilsynet gjennomførte Finanstilsynet stikkprøvekontroller av fysiske og juridiske personer i ulike risikoklasser, for å vurdere etterlevelsen av gjeldende regelverk og rutiner. Det ble også foretatt stikkprøver innenfor forskjellige kundesegmenter og bransjer identifisert med høy

iboende risiko for hvitvasking og terrorfinansiering. Etter Finanstilsynets vurdering underbygger stikkprøvene de mangler som påpekes ellers i denne rapporten, herunder om risikovurdering, risikoklassifisering og rutiner.

Nedenfor følger et kort sammendrag av hovedfunnene som ble avdekket. Finanstilsynet viser til den mer utfyllende omtalen i foreløpig rapport.

Risikoklassifisering av kunder og generell risikoforståelse

Stikkprøvene viste at ansatte i stor grad syntes å legge til grunn scoren som gis av de automatiske risikoklassifiseringssystemene i sine vurderinger av kundens risiko. Dette viste seg blant annet ved at vurderingene synes å underbygge de manglene som påpekt ved filialens risikoklassifiseringssystem og metodikk. Ved nesten samtlige av stikkprøvene vektla de ansatte i all hovedsak PEP og tilknytning til høyrisikoland i sine vurderinger, og i liten eller ingen grad andre momenter ved kundeforholdet som mengden kundemidler, produkter, tjenester, formål og tilsiktede art. Herunder viste Finanstilsynet særlig til fraværet av vurderinger rundt enkelte produkter innenfor verdipapirområdet og trade finance, som filialen i risikovurderingen anser å innebære en høyere risiko for hvitvasking og terrorfinansiering. Kombinasjonsrisiko var i de fleste tilfeller heller ikke vurdert, og kunder kunne ha treff på flere av de øvrige risikofaktorene som påpekt i egen risikovurdering, uten at disse til slutt førte til at kunden ble ansett og klassifisert som høyrisiko.

Ved flere av kundeforholdene stilte Finanstilsynet også spørsmål ved den gjennomførte vurderingen, og beskrivelsen av faktorer som anses risikoreduserende. Det ble ofte konkludert med normale kundetiltak på bakgrunn av at et foretak var basert eller opererer fra/i en “low risk jurisdiction”, og at kunden hadde levert all etterspurt informasjon. Det ble også i flere tilfeller argumentert for at kunden skulle settes på normale kundetiltak fordi den selv var, eller var underlagt, et børsnotert selskap i strukturen, eller at den var registrert i et land på grunn av skatteformål. Dette på tross av at andre risikofaktorer var til stede, slik som bransje, motparter, stort volum av verdensomspennende internasjonale transaksjoner, kompleks eierstruktur, samt bruk av produkter forbundet med høyere risiko. I flere av tilfellene ble ovennevnte faktorer også beskrevet som “considered as mitigating factors”, men Finanstilsynet kunne ikke se at disse i seg selv var egnede i å redusere de aktuelle risikoene filialen ble utsatt for gjennom kundeforholdet, og som den også selv påpekte i egen risikovurdering.

Finanstilsynet vurderte videre at filialen hadde svakheter i vurderingene av kunder som tilhørte såkalte gruppestrukturer. Alle stikkprøvene Finanstilsynet mottok av kunder som tilhører slike strukturer viste at samme vurderinger ble lagt til grunn for alle selskap i strukturen. Finanstilsynet understreket viktigheten av å se kundeforholdet i sin helhet, herunder tilhørighet i gruppestruktur, men påpekte likevel at filialen må kjenne det enkelte kundeforhold og dets karakteristikk. Finanstilsynet viste til at det må gjøres individuelle vurderinger av faktorene som kan ha en påvirkning på det enkelte foretaks risiko, herunder hvilke produkter og tjenester som skal benyttes, forventede transaksjonsmønstre, motparter, virksomhet, med mer. Likeså må hyppighet og intensitet av kundetiltak vurderes for den enkelte kunde.

Finanstilsynet fant også at vurderinger av kundeforhold ikke alltid samsvarte med filialens risikovurdering. For eksempel var det tilfeller hvor kunder i industrier filialen selv hadde vurdert som høy risiko, ble anbefalt normal risikoklasse og alminnelige kundetiltak med begrunnelse i at kunden ikke tilhører en høyrisikoindustri. Stikkprøvene viste også til flere tilfeller hvor det i kundekomite ble

anbefalt risikoklasse normal på bakgrunn av fravær av de to forhåndsbestemte høyrisikofaktorene PEP og høyrisikoland. Finanstilsynet understreket at risikoklasse og påfølgende kundetiltak skal ta utgangspunkt i en konkret og samlet vurdering av kundens risiko, og ikke fraværet av enkeltfaktorer.

På bakgrunn av funnene viste Finanstilsynet videre til mottatt liste over kundeforhold klassifisert med lavere risiko (SDD) i filialen, men som i realiteten var underlagt normale tiltak. Finanstilsynet stilte spørsmål ved om det store antallet kunder plassert i denne kategorien er riktig klassifisert. Finanstilsynet påpekte at flere av disse opererer innenfor høyrisikobransjer som shipping og energi, eller er finansinstitusjoner, også av internasjonal karakter. Det fremkom videre at flere heller ikke hadde vært risikoklassifisert på mange år, de eldste tilbake i 2009 og 2010. Det vises også til kommentarene senere i rapporten om mangler i løpende oppfølging av kundeforhold.

På bakgrunn av det ovennevnte påpekte Finanstilsynet at et kundeforhold som etter en vurdering og vekting av ulike risikofaktorer filialen selv har valgt anses som en høyrisikokunde, i utgangspunktet ikke skal nedklassifiseres som normal eller lavrisiko, selv om kundetiltak er tilfredsstillende gjennomført ved eksempelvis etablering av kundeforholdet eller etter gjennomført periodisk kontroll. I mange tilfeller må kunder klassifiseres slik at de underlegges forsterkede tiltak, herunder i transaksjonsovervåkingen, selv om de har levert all etterspurt informasjon. Dette må bero på en konkret og risikobasert vurdering i det enkelte tilfelle. Høyrisikokunder skal underlegges forsterket løpende oppfølging så lenge kundens iboende risiko gjør at kundeforholdet innebærer høy risiko for hvitvasking eller terrorfinansiering.

Finanstilsynet vurderte at funnene i stikkprøvene eksemplifiserte manglene som påpekt for øvrig i denne rapporten, herunder i avsnittet om risikoklassifisering og manglende operative rutiner.

Finanstilsynet merker seg filialens kommentarer, herunder redegjørelsen for rutiner og oppfølgingen av konkrete kundeforhold, samt for gjennomførte risikobaserte vurderinger, og at disse i tilfeller ikke synes å være tilstrekkelig dokumenterte. Finanstilsynet noterer informasjonen som gis om de særskilt påpekte kundeforholdene, herunder at andre risikofaktorer er blitt vurdert og hensyntatt, blant annet gjennom modellene for risikoklassifisering. Finanstilsynet kan imidlertid ikke se fra dokumentasjonen at aktuelle risikofaktorer, som eksempelvis produkter, lengden på kundeforhold, formål og tilsiktet art, i realiteten får betydning for kundens risikonivå eller iverksettingen av ytterligere risikobaserte kundetiltak, utover at enkelte av disse rent faktisk blir beskrevet i kundefilene.

På tross av det angitte i tilsvaret, stiller Finanstilsynet spørsmål ved filialens beslutning om enkelte kunders risikonivå, og om disse er riktige, all den tid høyrisikofaktorer foretaket selv har identifisert i egen risikovurdering er til stede ved en rekke av disse, og ikke synes avhjulpet ved egnede tiltak. Dette er også basert på det faktum at fullstendige vurderinger ikke er dokumenterte, og derfor ikke fremkommer av kundefilene. Finanstilsynet understreker viktigheten av dokumenterte vurderinger, særlig i de tilfeller hvor risiko antas å være lavere, på tross av identifiserte høyrisikofaktorer ved kundeforholdet som filialen også påpeker i egen risikovurdering. Etter Finanstilsynet oppfatning forringer også mangelen på dokumentasjon og dokumenterte vurderinger mulighetene for å gjennomføre tilstrekkelige kontroller av vurderinger og tiltak, og om oppfølgingen møter de faktiske risikoer kundeforholdet representerer. Tilstrekkelig dokumentasjon vil også være avgjørende for å raskt kunne imøtese eventuelle forespørsler fra Økokrim.

Identifisering av reelle rettighetshavere

Finanstilsynet stilte i foreløpig rapport også spørsmål ved om det var mangelfull identifisering av riktige reelle rettighetshavere i flere tilfeller, eksempelvis flere tilfeller hvor daglig leder var blitt registrert, og det ble konkludert med at det ikke fantes noen reelle rettighetshavere. Særlig gjaldt dette selskaper hvor strukturene er mindre transparente, og hvor informasjon ikke er like lett tilgjengelig via eksempelvis offentlige registre, slik som i private equity-strukturer. Finanstilsynet kunne ikke se ut fra stikkprøvene at det var gjennomført tilstrekkelige tiltak og vurderinger basert på den innsendte dokumentasjonen fra kunden, eksempelvis av om det var andre som kontrollerte og dermed måtte anses som reelle rettighetshavere, jf. hvitvaskingsloven § 14 første ledd bokstav e. Blant annet påpekte Finanstilsynet at det ved flere tilfeller var henvist i innsendt dokumentasjon til at andre personer utøvet “kontroll”, uten at filialen syntes å ha vurdert dette ytterligere, eksempelvis om det eksisterte aktuelle personer i General Partner, Limited Partner eller investeringskomiteen som måtte anses som reelle rettighetshavere. I innhentede “articles of association” for én av kundene ble det også henvist til muligheten for at en aksje kunne registreres på flere personer, men at den som var utpekt som representant ville bli behandlet som eneste aksjonær. Det fremkom imidlertid ikke om filialen hadde undersøkt betydningen av dette, eller om dette var noe som ble praktisert av foretaket.

Finanstilsynet merker seg filialens svar om at rutiner på området har gjennomgått forbedringer, og at aktuell rutine også er blitt oppdatert i etterkant av tilsynet, med instruks for hvordan undersøkelser og vurderinger skal dokumenteres.

Mangler i forsterkede kundetiltak

Finanstilsynet fant mangler i gjennomføringen av tilstrekkelige og dokumenterte forsterkede kundetiltak både ved etablering og som del av den løpende oppfølgingen. Finanstilsynet viste blant annet til eksempler ved kunder tilknyttet gruppestrukturer, som nevnt over. Finanstilsynet kunne videre ikke se at filialens løpende oppfølging av høyrisikokunder skilte seg nevneverdig fra oppfølgingen av øvrige kunder, på annen måte enn at systemet trigger periodisk gjennomgang av kundeforholdet hvert år, i stedet for hvert tredje år, samt tidvis mer omfattende redegjørelser av midlenes og formuens opprinnelse. Utover dette ble ikke Finanstilsynet presentert dokumentasjon som påviste gjennomføring av andre ytterligere tiltak som var tilpasset kundenes aktuelle risiko.

Finanstilsynet påpekte at forsterkede kundetiltak ikke kun kan innebære innhenting og noe grundigere gjennomgang av grunnleggende kundeinformasjon i henhold til kravene i §§ 12 og 13, samt klassifisere kunden som høyrisiko i filialens systemer, men at tiltakene bør ha en innretning som er egnet til å adressere de konkrete risikoer som er knyttet til kunden og som utløser klassifiseringen høy. Det skal blant annet iverksettes ytterligere nødvendige tiltak for å sikre kjennskap om kunden, reelle rettighetshavere og kundeforholdets formål og tilsiktede art. Kundetiltak må derfor være innrettet på slik måte at de gjør filialen bedre i stand til å kunne avgjøre hvordan kunden kan forventes å handle innenfor rammen av kundeforholdet, i tillegg til å håndtere de konkrete risikoene kunden representerer.

Filialen opplyste under det stedlige tilsynet at andre kundetiltak og løpende vurderinger i henhold til hvitvaskingsregelverket også var blitt gjennomført i forbindelse med kredittvurderingene, men at dette ikke var lagret i samme system som resten av kundeinformasjonen. Det fremkom også at filialen hadde mer informasjon om håndteringen av enkelte kundeforhold i andre systemer, som ikke var dokumentert i kundens hvitvaskingsprofil, og derfor heller ikke vedlagt i oversendelsen til Finanstilsynet. Dette gjorde det tidvis utfordrende for Finanstilsynet å få en helhetlig oversikt over de

enkelte kundeforhold. Finanstilsynet understreket derfor i foreløpig rapport, viktigheten av at gjennomførte kundetiltak og risikovurderinger av kunder lagres hensiktsmessig, også for at andre ansatte med tjenestemessige behov skal kunne se hvilke vurderinger som tidligere er lagt til grunn for kundens risikoklasse. Det må registreres opplysninger som sikrer notoritet om eksempelvis oppslag, vurderinger og andre tiltak som er gjennomført, for å oppfylle kravene til dokumentasjon, jf. hvitvaskingsloven § 30.

Finanstilsynet merker seg filialledelsens redegjørelse for prosessene som beskrevet i foretakets rutiner, men kan likevel ikke se at det er blitt gjennomført eller dokumentert tilstrekkelige kundetiltak og vurderinger i aktuelle stikkprøver mottatt til tilsynet. Finanstilsynet fastholder derfor merknadene fra foreløpig rapport.

Mangler i den løpende oppfølgingen

Utover overvåkingen i det elektroniske transaksjonsovervåkingsystemet følger filialen opp kundeforhold løpende, både periodisk og hendelsesbasert. Finanstilsynet bemerket i foreløpig rapport at den hendelsesbaserte løpende oppfølgingen i stor grad avhenger av at hendelsene utløses manuelt av ansatte, herunder kunderådgiverne som er ansvarlige for kundeforholdet, samt ved manuelle uttrekk av lister fra eksempelvis Bisnode om endringer og kunngjøringer i Brønnøysundregistrene. Utover dette var det ikke etablert noen øvrige systemer eller prosesser for å identifisere eller fange opp aktuelle endringer i kundeforholdet som kan ha betydning for kundens risiko, herunder endringer i produktsammensetning, disponenter, motparter, mm. En ny vurdering og eventuell re-klassifisering av kundeforholdet var således avhengig av at kunderådgiver eller andre som hadde hatt kontakt med kunden varslet om endringene av betydning, slik at kunden på nytt kunne vurderes og eventuelt re-klassifiseres i filialens systemer.

Finanstilsynet påpekte at det ovennevnte setter større krav til de ansattes kjennskap til, og kunnskap om aktuelle risikomomenter av betydning, samt hvilke tilfeller som bør utløse ytterligere tiltak og en eventuell re-klassifisering av kundeforholdet. Sett hen til manglene som påpekt ellers i denne rapporten, samt basert på funn i stikkprøvene, fant Finanstilsynet å stille spørsmål ved om aktuelle høyrisikomomenter i tilstrekkelig grad fanges opp, varsles og hensyntas av de ansatte i filialen. Det ble blant annet vist til at de fleste kundeforhold Finanstilsynet så, og som hadde vært gjenstand for løpende oppfølging, enten hadde vært dette som et resultat av ordinær periodisk oppfølging, som del av ulike oppdateringsprosjekter iverksatt siden 2019, og på grunn av et større oppkjøp eller endring i registrert adresse. Finanstilsynet påpekte også at innhenting av eksempelvis kunngjøringer fra Bisnode begrenser seg til opplysninger gjeldende norske forhold, men at filialen har mange kunder av internasjonal karakter, hvor opplysninger av særlig betydning ikke kan fremskaffes like lett eller er lett tilgjengelig.

Finanstilsynets forståelse var at kunder med alarmer i transaksjonsovervåkingen ville bli fulgt opp, men utover dette kunne det gå svært lang tid før kundeforholdet ble gjennomgått og vurdert på nytt. Blant stikkprøvene Finanstilsynet gjennomgikk hadde flere av kundeforholdene informasjon av eldre karakter, hvorav mange kundeforhold ikke tidligere var blitt oppdatert før prosjektene som ble iverksatt fra 2019 og utover. Videre hadde blant annet ett av kundeforholdene som ble plukket ut blant stikkprøvene ikke blitt vurdert av filialen siden 2013, og et annet kundeforhold manglet informasjon om reell rettighetshaver frem til januar 2022. Dette på tross av at kunden var på listen over de 10 kundene med størst volum av remburs, internasjonale garantier og andre trade finance-produkter utstedt til motparter i høyrisikoland. Finanstilsynet viste i denne sammenheng til

svakhetene som omtalt for øvrig i denne rapporten, herunder om identifisering av reelle rettighetshavere, risikoklassifisering og transaksjonsovervåkingen.

Som del av tilsynet opplyste filialen at den også hadde et betydelig antall kunder som skulle vært gjenstand for løpende oppfølging, men som står på restanseliste. Tilsynsdokumentasjonen viste at det også eksisterer flere kundeforhold som ikke var blitt risikoklassifisert på flere år, de eldste tilbake i 2009 og 2010. Finanstilsynet understreket at rapporteringspliktige jevnlig skal gjennomføre kundetiltak som ledd i løpende oppfølging, og at disse uansett skal gjennomføres når det er tvil om tidligere innhentede opplysninger er korrekte eller tilstrekkelige. Finanstilsynet stilte også spørsmål ved det betydelige antallet kunder med eldre risikoklassifisering, ettersom filialen angivelig skal ha gjennomgått hele kundemassen som del av oppdateringsprosjekter i 2018 og 2019.

Videre avdekket stikkprøvene også mangler i den løpende oppfølgingen som var gjennomført. Blant annet ble ikke Finanstilsynet presentert for dokumentasjon som viste at andre løpende kundetiltak utover overvåking i transaksjonsovervåkingsystemet, samt gjennomgang og oppdatering av kundeinformasjon iht. §§ 12 og 13, i realiteten ble gjennomført. Finanstilsynet viser eksempelvis til transaksjonsanalyser for å påse at transaksjonene er i samsvar med filialens kjennskap til kunden, eller andre risikobaserte tiltak, herunder løpende forsterkede kundetiltak for kunder med høy risiko. Finanstilsynet viste til de omtalte svakhetene ved transaksjonsovervåkingsystemet, og understreket at den løpende oppfølgingen blant annet skal omfatte overvåking av at transaksjoner som utføres i kundeforholdet, er i samsvar med den rapporteringspliktiges innhentede opplysninger om kunden, kundens virksomhet og risikoprofil, midlenes opprinnelse og kundeforholdets formål og tilsiktede art, jf. § 24.

Finanstilsynet viste særlig til manglende gjennomføring av risikobaserte tiltak, transaksjonsovervåking og analyser i tilknytning til bruk av verdipapirprodukter og trade finance. Blant annet kunne ikke Finanstilsynet se at det ble gjort noen særskilte vurderinger ved utstedelsen av remburser og garantier, eller ved utførelsen av verdipapirtransaksjoner, som ikke var dekket av reglene i det elektroniske overvåkingsystemet. Finanstilsynet viste til at transaksjonsovervåkingsystemets eksisterende scenarier/regler heller ikke var rettet mot å avdekke spesifikke hvitvasking- og terrorfinansieringsrisikoer knyttet til verdipapir- eller trade finance-transaksjoner.

Finanstilsynet ble eksempelvis ikke forelagt dokumentasjon som påviser at ytterligere og risikobaserte tiltak eller vurderinger utføres i forbindelse med utstedelsen av garantier innenfor trade finance, annet enn å screene motparten i transaksjonen mot PEP og sanksjoner, samt gjøre søk i åpne kilder (Adverse Media). Finanstilsynet pekte i denne sammenheng særskilt på avdekkede mangler knyttet til to spesifikke kundeforhold i stikkprøvene.

For en av kundene fant Finanstilsynet det kritikkverdig at filialen tilsynelatende baserte seg på antakelser om hvem de faktiske motpartene i transaksjonene var, og at de underliggende avtalene tilsynelatende ikke ble funnet. Finanstilsynet kunne videre ikke se at kundetiltakene som ble utført i tilstrekkelig grad var egnede til å håndtere risikoen kunden representerte. Finanstilsynet stilte særlig spørsmål ved filialens fokus på, og merverdien av, samtaler og egenerklæring fra kunden selv, om at den eksempelvis har kontrollrutiner på plass i virksomheten, og at disse anses av foretaket selv å være i henhold til internasjonale standarder. Finanstilsynet ble ikke forelagt annen dokumentasjon som påviste at aktuelle vurderinger var utført, eller at forsterkede kundetiltak tilpasset den aktuelle

risikoen på noe tidspunkt var gjennomført. Finanstilsynet ble heller ikke forelagt annen dokumentasjon som påviste ytterligere undersøkelser rundt hvem mottakerne av garantiene i realiteten var. I denne sammenheng ble det også vist til tilhørende selskaper i strukturen, som også var kunder i filialen, og tidligere merknader om mangler i individuelle vurderinger på kunder tilhørende gruppestrukturer.

I det andre tilfellet ble heller ikke Finanstilsynet forelagt dokumentasjon som påviste gjennomføring av tilstrekkelige, risikobaserte kundetiltak, eller øvrig overvåking av transaksjoner i forbindelse med garantien, annet enn motpartsscreening i åpne kilder, samt sjekk mot PEP og sanksjonslister. Det åpne kildesøket avdekket negative omtaler av motpart, knyttet til blant annet korrupsjonsanklager, og at det eksisterte en "*veldig høy risiko vedr corruption, bribery, extortion, money laundering*". Etter dialog med Økokrim, besluttet filialen å sende en "bekymringsmelding" til EFE vedrørende denne motparten. Finanstilsynet ble imidlertid ikke forelagt dokumentasjon som påviste gjennomføring av andre risikobaserte kundetiltak overfor egen kunde, eller øvrig overvåking av transaksjoner i forbindelse med garantien.

Basert på mottatt dokumentasjon om håndteringen av det spesifikke kundeforholdet fant Finanstilsynet å stille spørsmål ved de ansattes kunnskap om, og forståelse av aktuelle risikoer for hvitvasking og terrorfinansiering innenfor trade finance. Finanstilsynet viste videre til tidligere merknader i rapporten vedrørende de ansatte i trade finance sin tilsynelatende grad av autonomi i arbeidet innenfor området, og stilte spørsmål ved filialens kontroll på antihvitvaskingsarbeidet som gjennomføres innenfor forretningsområdet, også med tanke på spesialkompetansen som kreves om både produkt og aktuelle risikoer for hvitvasking og terrorfinansiering for å kunne vurdere risikonivået av kundens produktbruk, samt iverksette nødvendige tiltak for å håndtere identifisert risiko.

Det vises for øvrig til den mer spesifikke omtalen av ovennevnte forhold i foreløpig tilsynsrapport.

Finanstilsynet merker seg filialens redegjørelser i tilsvaret, blant annet hva gjelder prosessen for løpende oppfølging og henvisninger til gjennomføring av kundetiltak, herunder månedlige manuelle uttrekk av transaksjoner til høyrisikoland med nye motparter. Finanstilsynet noterer også at det for enkelte av de spesifikke kundeforholdene er funnet mer informasjon og dokumentasjon i ulike systemer, herunder hos trade finance-avdelingen, som bidrar til å gi en forklaring på de hendelser, situasjoner og kommunikasjon som har funnet sted, men at disse vurderingene ikke er blitt tilstrekkelig dokumenterte. Filialen angir dog at den ser alvorlig på det faktum at kundetiltak er dels mangelfulle og uansett ikke tilstrekkelig dokumentert og lagret på riktig sted, men at flere av observasjonene er gjort noe tilbake i tid, og at prosesser og rutiner har vært gjenstand for forbedring.

Finanstilsynet kan ikke se at informasjonen og redegjørelsene som gis i tilsvaret har betydning for vurderingen hva gjelder filialens faktiske etterlevelse som avdekket i stikkprøvene. Vurderingene og tiltakene beskrevet av filialen er heller ikke dokumenterte, og ikke mulige å ettergå. Finanstilsynet viser til merknader tidligere i denne rapporten, og finner at det angitte i tilsvaret også synes å understreke utfordringen filialen har med hensiktsmessig lagring av dokumentasjon. Dette gjør det etter Finanstilsynets syn utfordrende for de ansatte å til enhver tid ha et helhetlig overblikk over kundeforholdet, samt kundens totale risikoprofil. Basert på tilsvaret og nåværende arbeidsdeling finner Finanstilsynet også å understreke viktigheten av klare rutiner for utveksling av informasjon som har betydning for risiko mellom de ulike enhetene, herunder trade finance, og hensiktsmessig tilgjengeliggjøring av denne informasjonen for ansatte med tjenestemessige behov. Basert på tilsvaret

oppfatter Finanstilsynet at det fortsatt er uklart hvorvidt filialens ansatte i tilstrekkelig grad forstår risikoen som ligger i trade finance, og filialens kontroll på antihvitvaskingsarbeidet som gjennomføres innenfor forretningsområdet.

Basert på det ovennevnte, samt filialledelsens svar, fastholder Finanstilsynet vurderingen fra foreløpig rapport om at filialen har vesentlige mangler i etterlevelsen av kravene til risikobaserte kundetiltak, jf. hvitvaskingsloven kapittel 4, herunder forsterkede kundetiltak og løpende oppfølging, jf. §§ 17 og 24. Finanstilsynet viser til vedtatte pålegg i rapportens siste kapittel, og noterer seg at filialen allerede har igangsatt arbeidet for å bedre etterlevelsen på nevnte områder, samt for å sikre tilstrekkelig gjennomføring og dokumentering av vurderinger og tiltak.

8. Avslutning

Finanstilsynet vurderer at filialen har manglende etterlevelse av flere sentrale bestemmelser i hvitvaskingsregelverket, særlig hva angår identifisering av risiko og gjennomføring av kundetiltak. Basert på funnene i denne rapporten konstaterer Finanstilsynet at filialen har manglende etterlevelse av hvitvaskingsloven §§ 8, 9, 17 og 24. Det vises blant annet til rapportens kommentarer om rutiner, risikoklassifisering og transaksjonsovervåking, hvor de identifiserte manglene gjør det vanskelig å ha en riktig tilnærming til kundetiltak og videre undersøkelser av mistenkelige forhold.

Finanstilsynet merker seg at filialledelsen siden 2018 har hatt et betydelig fokus på å bedre etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket gjennom iverksettelsen av flere tiltak og etterlevelsesprosjekter. Blant annet er det avsatt økte ressurser for å håndtere det pågående arbeidet med anti-hvitvasking og terrorfinansiering, og på flere områder har filialen selv tatt initiativ og iverksatt tiltak for å lukke identifiserte gap i egen etterlevelse, uavhengig av prosesser fra hovedkontoret. Dette har blant annet resultert i et bedre risikobasert rammeverk, i form av risikovurdering og rutiner. Videre har filialen over lengre tid hatt et målrettet fokus på kompetansebygging, og det er blitt gjennomført flere omorganiseringer i både filial og konsern for å bedre ressursituasjonen, samt heve kvaliteten på arbeidet. Det var også på tilsynstidspunktet rekruttert nye medarbeidere til området, både i filialens første- og andrelinje.

Tross ovennevnte forbedringstiltak, merker Finanstilsynet seg at det fortsatt gjenstår utfordringer hva gjelder resultater i selve etterlevelsen. Finanstilsynet merker seg også at en rekke mangler i etterlevelsen helt eller delvis har sitt utspring i manglende tiltak fra hovedkontoret, og at filialens proaktive holdning til å rette mangler lokalt ofte ikke er, eller kan være tilstrekkelig til å bøte på svakheter og feil i felles systemer. Finanstilsynet understreker at filialen i alle tilfeller har en selvstendig plikt til å etterleve det norske regelverket. Manglende tiltak, styring og kontroll fra hovedkontoret vil bli fulgt opp i samarbeid med hjemlandstilsynet.

På bakgrunn av manglene som beskrevet i denne rapporten, finner Finanstilsynet grunn til å fatte følgende vedtak om pålegg om retting, jf. hvitvaskingsloven § 47:

1. Filialen må påse at det etableres rutiner for de områdene hvor dette mangler, og at alle rutinene er tilstrekkelig operasjonelle, herunder at de gir veiledning om hvilke vurderinger som skal gjennomføres, samt håndteringen av høyrisikofaktorer og kundetiltak. Det vises til merknadene i rapporten.
2. Filialen må endre risikoklassifiseringsmetodikken slik at den baseres på filialens risikoer, jf. hvitvaskingsloven § 7, og videre som minimum omfatter kriterier tilknyttet kundeforholdets

formål, mengden kundemidler som skal inngå i kundeforholdet, transaksjoners størrelse og regelmessigheten og varigheten på kundeforholdet, jf. hvitvaskingsloven § 9. Dersom nevnte endringer ikke lar seg gjennomføre i det elektroniske systemet innen fristen, må dette sikres gjennom manuelle tiltak.

3. Filialen må endre prosesser og rutiner for gjennomføring av løpende oppfølging av kundeforholdene (kudetiltak og transaksjoner). Den løpende oppfølgingen må omfatte vurderinger av adferden i lys av innhentede kundeopplysninger, samt ved å utvide regelsettingen i transaksjonsovervåkingen slik at aktuelle risikoer fanges opp, jf. hvitvaskingsforskriften § 7-3 andre ledd.
4. Filialen må identifisere hvilke kunder som ikke har vært gjenstand for løpende kudetiltak i samsvar med filialens egne rutiner, og gjennomføre periodisk løpende oppfølging på disse, jf. kravene i hvitvaskingsloven § 24.

Frist for gjennomføring av pålegget er 1. desember 2023. Gjennomføringen av pålegget må dokumenteres.

Manglende gjennomføring av pålegg om retting kan være grunnlag for vedtak om tvangsmulkt, jf. hvitvaskingsloven § 47 andre ledd.

Dette vedtaket kan påklages innen tre uker etter at vedtaket er mottatt. Klage sendes Finanstilsynet. Klageinstans er Finansdepartementet. Forvaltningsloven §§ 18 og 19 om partenes adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter, gjelder.

Finanstilsynet legger til grunn at filialen snarest utbedrer manglene identifisert ved dette tilsynet. Finanstilsynet ber foretaket innen 1. desember 2023 oversende en handlingsplan som beskriver tiltak for å rette de mangler som er beskrevet. Dersom det innen fristen ikke foreligger en tilstrekkelig handlingsplan, vil Finanstilsynet vurdere pålegg om retting.

For Finanstilsynet

Brita Daae Hrenovica
seksjonssjef

Anne-Marte Hee Teigmo
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.